

אבות

מסילות למבקשי השם בדרכי העבודה העולה בית קל
במשנתו של הרה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע

66 פ' בדר - ברוכות | גיליון 5 98

הרה"ג ר' יחזקאל גרינהויז שליט"א

בן הגאון הצדיק ר' צבי גרינהויז שליט"א, מגדולי התורה והמוסר בדורנו.

לבו חזו' גדולת אדונינו התנא רשב"י זי"ע

או פוליטיקאים או עסקנים או שנמנע מלומר דעתו מחמת פחד או אילוצים אחרים, ואין להאריך מפני כבודן של ישראל, ולצערנו האמת הוא כן (הרבה פעמים) שאף שבהכרח צד אחד לפחות מורה מתוך דברי תורה, קשה לקבל שיש כאן מחלוקת פשוטה בהוראה מתוך ד"ת, (ההכרח לקצר מאוד מכמה טעמים ומי שיתעקש שאסור לומר כן, זהו מפני שכבר מוחלט לו הנהגתו לפי מקומו וקהילתו, ומה הפסד לחשוב שגם השני טיב, ואחרי הכול בדוק היטב, מה תאמר על ענין פלוני ואלמוני האם גם בזה תאמר כן. דו"ק ותשכח) וא"א להאריך יותר.

ועל מצב זה גופא בא התנא רשב"י זי"ע בבשורה טובה

התורה? ובפרט שבסוגיא שם מבואר ששכחת התורה תהיה בפרטי הלכות טומאה וטהרה, ומה מועיל לזה גילוי הזה?"

ולהבין הדבר יש להתבונן בסוגיא תמוהה זו, ומכאן ביאור הסוגיא יאיר לנו מאוד דברי רביז"ל. הנה הגמ' מביא ברייתא, שתבוא אישה לביהמ"ד לשאלו על ככר אם טמא או טהור, ולא ידעו לענות, ונקשה בגמ' מה תהי' השאלה, אם תאמר שתשאל כך וכך (עיי"ש בגמ') לא יתכן, כי הרי זה 'מקרא' מפורש, ואם תאמר שהשאלה תהיה כך (עיי"ש) לא יתכן, כי זה משנה מפורשת, אלא השאלה תהי' בספק דרב אדא בר אבהו: בענין שרץ בתנור אם נחשב למליא טומאה' עיי"ש. ואינו

מובן כלל, כי מאותו טעם שפשוט לגמ' שלא ישכחו מקרא ומשנה, גם לא ישכחו גמרא מפורשת ופשוט, אלא ודאי אין הכוונה לספק זה בדווקא של רב אדא ב"א שכבר כתוב מפורש בש"ס אלא כעין זה, שנראה

בגמ' שרשב"י שאומר שלא תשתכח גם מודה למציאות זו, וכמפורש בגמ' דמקשה מה רשב"י יענה על הפסוקים שדרשו חכמים? ומתריצין 'שלא ימצא משנה ברורה והלכה ברורה במקום אחד' ופירש"י 'הלכה ברורה בטעמים, שלא תהיה בה מחלוקת'. ע"כ, א"כ הרי מפורש שהכול מודים שיעיקר התורה לא תשתכח, מקרא, משנה, וה"ה לגמרא, ומאיך גם רשב"י מודה שיהי' ריבוי ספיקות ומחלוקות [ולא מסתבר שהחילוק הוא שלפי רבותינו לא ידעו בכלל איך לדון ולרשב"י יהי' בזה מחלוקת] וא"כ מה המחלוקת?

[ומראה מקום אני לך, דבספר ויא"מ מאמר של"ש האריך הגה"ק מסאטמאר ז"ל בעומק הסוגיא, בקושיות אלו ועוד, והרחיב בזה כדרכו בקודש מסימן קס"ג והלאה, והביאור שנכתב הוא עפ"י מה שמעתי מאנ"ש ותואמים הדברים למסקנתו שם].

והביאור בזה שבעצם ריבוי ספיקות ומחלוקות אינו מוגדר כשכחת התורה, וכמה תורה נתרבה בעולם אין קץ עיי"ו, גם כשהי' מחלוקות סוערות על גט פלוני ומקווה פלונית נתחברו עי"ו כמה שו"ת וספרים רבים ונתרבה התורה, אלא הגדר תהי' מחלוקות מסוג אחר, והוא הנראה בעוה"ר לעינינו, ריבוי עצום של מחלוקות שכל צד ברור שאין הצד השני מורה מתוך התורה, אלא כ"א מבין שהצד השני מושפע מההמון

בתחילת הספה"ק ליקו"מ [בין ההקדמה לתורה א'] נמצא מאמר שהוא כעין 'פתיחה', מאמר זה פותח 'לכו חזו מפעלות ה-התגלות נפלא מסוד גדולת התנא האלוקי רשב"י ז"ל-והוא מהשיחות הקדושות שאמר אדמו"ר ז"ל בנסיעתו הנוראה לאומן ע"מ להסתלק שם-אייר תק"ע, וקבעה מוהרנ"ת ז"ל כפתיחה לכלל הספר, ורגילים ללמדו בימים אלו הסמוכים לל"ג בעומר.

וה"ל המאמר: 'רבי שמעון בן יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו. כמובא בדברי רז"ל (שבת קלח ב) כשנכנסו רבותינו לחרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל, ואמר רשב"י שלא תשתכח שנאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו'. וכמבואר בזהר (נשא סוף קכד ע"ב) בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא.

ועתה בוא וראה והבן נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה, כי על כן סמך ר' שמעון בן יוחאי עצמו על זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו. כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרומז ונסתר סוד הזה, שע"י זרעו של יוחאי שהוא רשב"י, על ידו לא תשתכח התורה מישראל.

כי סופי תיבות של זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו הם אותיות יוחאי. וזה מרמז ומגלה הפסוק 'כי לא תשכח מפי זרעו' מפי זרעו דייקא היינו מפי זרעו של זה בעצמו שהוא מרומז ונסתר בזה הפסוק, שהוא התנא יוחאי. כי עיי' זרעו של יוחאי שמרומז בזה הפסוק בס"ת כנ"ל, שהוא רשב"י, על ידו לא תשכח התורה כי בזהוהר דא יפקון מן גלותא כנ"ל. וכי"ו ע"כ

הקושיות ידועות (ומאפס מקום הנני מוכרח לקצר, ואכתוב הביאור הידוע, ושמעתי מגדולי אנ"ש) גם הביאור בלשון רביז"ל 'הבטיח שעל ידו'. שהרי התנאים נחלקו בדרשות הפסוקים, ורשב"י הביא פסוק ידוע, אם כן במה נחלקו? אלא שרבותינו בתחילת גלות ישראל אחר חורבן ביהמ"ק התבוננו וראו את עומק הגלות הארוכה, וכל ההסתרות והירידות וכי' וראו שמוכרח שתשתכח התורה, ודרשו כן מקראי כמבואר שם בגמ' [ועי' במפרשים איך יפרשו מקרא דרשב"י, כי פרט זה לא מבואר בסוגיא] ואמנם רשב"י ודאי גם ראה כל זאת, אבל מחמת שהוא זכה שנבחר לגלות ספר הזוהר 'דביה יפקון מן גלותא' והוא גם הרפואה למכת 'שכחת התורה' (עי' לקמן הקשר בין הדברים), על כן בהכרח לפרש כי לא תשכח מפי זרעו כפשוטו, שלא תשתכח התורה, וענין זה השיג יותר מהסנהדרין ביבנה (שהיו רבותיו כמבואר בברכות פ' 'תפילת השחר'), לפי שהוא נבחר ממשמיא לגלות חלק זה בתורה, וכידוע, ולענין זה קורא הרבי 'הבטיח שעל ידו' לפי שסיבת הדרשה שדרש כן היא מה שיעד שמכחו יזוהר דבר זה.

אמנם באמת צריך ביאור איך ספר הזוה"ק מציל משכחת

ובזה אנשי בשורה אנו היום, שכפי אשר נתדבק באור הזוה"ק ובאור הרשב"י ע"ה יאיר לנו ותתדבק נפשנו ב'נשמת התורה' אשר כידוע התגלה בקרא 'נפי התורה' והסוד הוא 'נשמת התורה' ובהיבור לנשמת התורה יוכל להבחין בין אמות לשקר מה מחבר אותו יותר לקדש"ה ולחיות אמיתית בקיום התורה, ולשמוח משמחה הלב שלא עם חלקו פהם וכי'.

לישראל 'חס ושלום, לא תשתכח תורה מישראל' וגילה לנו רביה"ק ז"ל שכונת רשב"י שאם בתוך מצב של כלבול והסתרה ושכחה זו נשתמש באורו הבהיר של רשב"י, מה שגילה בזה"ק (ומצורף לזה אורן של הצדיקים האמיתיים שהמשיכו את גילוי הרשב"י עד לדרגות הנמוכות ביותר, ובהכרח לקצר אבל זה גופא הטעם שמאמר זה הובא ונדפס עיי' מוהרנ"ת ז"ל כ'פתיחה' לספה"ק ליקו"מ.) זהו גופא תקוותו ונחמתו של ישראל, ואם נתדבק באור זה יאיר לנו חשכת אפלת השכחה הנמצאת בהכרח, וגם רשב"י מודה שבעצם יהי' מכה זו, אלא שישנה גם רפואה לזה.

והביאור בזה שמצב זה נובע ממימת הלב, ואיבוד קשר חי להקדב"ה ולקיום התורה עד שהכול נעשה חיצוני, וכידוע מהגרא"ר על החילוק בין דורות הראשונים לדורות האחרונים, שמבואר בגמ' 'אחרונים לא נתגלה עוונם' וביאר הגרא"ר ז"ל שהראשונים אף שמעשיהם היו מוקלקלים, מ"מ הי' ליבם טוב ואחרונים להיפך. היינו שיעיקר הירידה ושכחת התורה תהיה בלב, ובהעדר חיות הלב יוכל בקל לטעות ונדמה לו שהכול עפ"י תורה ומוצא ק"ט טעמים מתוך התורה שדווקא כך וכך, וממש אסור לעשות להיפך מזה.

ובזה אנשי בשורה אנו היום, שכפי אשר נתדבק באור הזוה"ק ובאור הרשב"י ע"ה יאיר לנו ותתדבק נפשנו ב'נשמת התורה'

אשר כידוע והנגלה נקרא "גופי התורה" והסוד הוא "נשמת התורה" ובחיבור לנשמת התורה יוכל להבחין בין אמת לשקר מה מחבר אותו יותר לקדב"ה ולחיות אמיתית בקיום התורה, ולשמוח מעומק הלב שלא שם חלקנו כהם וכו'.

ובאמת שלא יצאנו ידי חובה בביאור הדברים, אלא שלא שייך להרחיב יותר מאפס מקום על כן ארמוז בקצרה ב' עניינים בבחינת תן לחכם וכו'

א. אף שהובא כאן ענין שכחות התורה במה ששייך לחילוקי דעות, עיקר המכוון באמת לרפואת עניין זה בשורשו, מה ששייך לכל אחד ואחד, לראות שהחיבור שלו לקיום התורה הוא מעומק הנשמה ובחיות הלב, והוא עניין

שרשי, וכמו שרופא טוב מרפא את עיקר המחלה ואת הפצעים החיצוניים שנגרמו מהמחלה יכול גם רופא ענור פשוט לרפאות, ודו"ק בנמשל.

ב. החידוש הגדול של רביז"ל כמו שנראה מלשונו שבא לבאר גדולת והתנא רשב"י, (ומצורף לזה המשך השיחה על רשב"י עצמו עיר וקדיש מן שמיא נחית", כנדפס בסוף תורה זו, ומצורף לזה מה שבאותו מעמד נאמר "ונכשיו יש נחל נובע מקור חכמה וכו'" כנדפס בחי"מ כידוע) שחלק זה בתורה אם כי משיגים אותו רק מעט "וזעירין אינון דצריכין לה" (ליקו"מ ס' ט"ו) אבל הכול יכולים להתדבק בקדושת רשב"י ובזה מתגלה כוחו דרשב"י בעצמו, וכוח

הצדיקים בעצמן הרבה יותר ממה שיועיל מה שמשגי בהבנת הדברים, ובזה שונה מהנגלה בתורה שעיקר התועלת ממה שלומד ומשיג ולא העיקר מה שמתדבק בקדושת חכמי הגמרא והפוסקים, וקיצרותי, והבן הדברים, השי"ת יזכנו להתדבק באורו והביר של התנא האלוקי רשב"י ע"ה ובגילוי ספר הזוה"ק עם עצות הצדיקים שהמשיכו אור זה למעשה ממש נזכה להינצל משכחת התורה ולצאת מן הגלות במהרה ברחמי אכי"ר.

עקב קוצר הגליון וההכרח לקצר במקום שאמרו להארץ, לבאר יסודות אלו על נכון, יתקיים שיחה משלימה ע"י הרב הגאון שליט"א בשבוע הקרוב בקו 'בני עליה'. שמעו ותחי נפשכם.